

Botanici prozkoumali flóru Brna, ve městě roste 1 492 planých druhů rostlin

4.4.2024 - | Masarykova univerzita

Přestože rozvoj měst vede k zániku přirozených stanovišť a mizení nemalého počtu původních druhů rostlin, podrobný floristický výzkum v Brně ukázal, že v městském prostředí stále přežívá velký počet rostlinných druhů.

Pro druhovou pestrost městské flóry je totiž důležitá především různorodost městského prostředí, včetně zachovalých zbytků polopřirozených lesních a travnatých biotopů na periferii. Zjištěný počet 1 492 druhů však ohromil i vědce. Je to téměř třetina všech planě rostoucích druhů v České republice. Nic na tom nemění ani skutečnost, že některé druhy se na území Brna vyskytují jen v malých populacích.

„Kromě původních rostlin, kterým vyhovují některé městské biotopy, se ve městech nachází řada druhů zavlečených z jiných oblastí. Ty do městského prostředí přinesli lidé – ať už úmyslně jako okrasné rostliny, které posléze zplaněly a začaly se šířit, nebo neúmyslně jako plevely a různé rostlinné příměsi zavlečené nejčastěji s půdou a osivem,“ popisuje Zdeňka Lososová, vedoucí projektu a botanička z Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Každá z rostlin, které se ve městě vyskytují, má podle botaniků svůj příběh. Některé jsou svědky zániku původní krajiny, jiné využily a obsadily nová stanoviště, jakými jsou šterkoviště, chodníky nebo paty a spáry zdí. Jasně žlutými květy v létě upoutá například rozchodník suchomilný (*Sedum rupestre*), který se šíří v tramvajových a železničních šterkových kolejištích. Sukulentní růst rozchodníku umožňuje vyrovnat se s horkem a suchem, které na těchto místech panuje.

Během podrobného průzkumu našli botanici v Brně také 255 druhů ohrožených rostlin. Většina se vyskytuje ve zvláště chráněných územích, např. na Stránské skále, Hádecké planince nebo Kamenném vrchu. Ikonickou ohroženou rostlinou města Brna je koniklec velkokvětý (*Pulsatilla grandis*), jehož květy v rezervaci na Kamenném vrchu obdivovalo i letos v březnu množství návštěvníků. Méně početné populace koniklece lze vidět i na dalších chráněných lokalitách ve městě.

Zajímavé jsou ty ohrožené rostliny, které se přizpůsobily životu v zastavěné části města. Takovým druhem je např. jelení jazyk celolistý (*Asplenium scolopendrium*), kapradina, která přirozeně roste na suťovištích v stinných lesnatých údolích. Běžně ji lze vidět v Moravském krasu při procházce v okolí Punkevních jeskyní. Ve městě našel jelení jazyk stanoviště ve starých opuštěných studnách, kde má dostatek vzdušné vlhkosti. Jiným zajímavým a nepříliš známým ohroženým druhem je průtržník chlupatý (*Herniaria hirsuta*), který roste ve spárách dlažby.

Brno, kdysi přezdívané moravský Manchester, bylo v minulých dvou staletích významným centrem textilního průmyslu. „Některé nepůvodní rostliny jsou svědky této průmyslové historie města, neboť byly s bavlnou a vlnou dováženy z jižní Ameriky či Austrálie zavlečeny na dvory prádelny. Některé z nich ve městě zplaněly, většina rychle vymizela, ale jiné se i po desetiletích ve městě vyskytují,“ vysvětluje Lososová. Takovou rostlinou je např. pelyněk Tournefortův (*Artemisia tournefortiana*), místy dorůstající až dvoumetrové výšky. V létě se pak na rozpálených brněnských chodnících objevují další nepůvodní druhy, které k nám byly zavlečeny z jižní Evropy a snášejí horké letní teploty lépe než naše původní druhy.

Studie probíhala v letech 2011–2021 a podílel se na ní tým 37 profesionálních i amatérských botaniků včetně studentů. Systematicky mapovali planě se vyskytující rostliny v Brně a vytvořili unikátní mapu se sítí mapovacích polí o rozměrech 1,3 x 1,5 km.

<https://www.muni.cz/pro-media/tiskove-zpravy/botanici-prozkoumali-floru-brna-ve-meste-roste-1-492-planych-druhu-rostlin>